

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมเป็นการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันในขณะเดียวกันมนุษย์ในสังคมก็อาศัยบรรทัดฐาน หรือกฎหมาย ระเบียบ ประเพณี และสมมุติสถานภาพพร้อมทั้งบทบาทที่เหมาะสมให้แก่บุคคลต่างๆ ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี^๑ แต่ว่าสังคมในโลกปัจจุบันเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความไร้ระเบียบ (chaos) ตัวแปรสำคัญของภาวะนี้อยู่บนพื้นฐานของบุคคลที่มีความแตกต่าง และหลากหลายไปด้วยค่านิยม ทัศนคติ ภาษา ศาสนา ความต้องการผลประโยชน์ และกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นด้วยความแตกต่างของบุคคลผนวกเข้ากับความพยายามที่จะดำรงรักษาความเป็น อัตลักษณ์ของตนเองเอาไว้ จึงเกิดความไม่สมดุลกัน ไม่เข้าใจกัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่พอใจซึ่งกันและกัน จนทำให้สัมพันธ์ภาพสิ้นสุดลง และอาจลุกลามเป็นสถานการณ์ของความขัดแย้งได้

การเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว และเห็นได้จากการเกิดปัญหาในแต่และประเทศทั้งภายในและภายนอก เพราะการหนีความขัดแย้งที่เกิดจากการเปลี่ยนของโลกไปไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาแก่มนุษย์ก็ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่มีสถานการณ์ที่จะต้องทำให้สิ่งภายนอกของมนุษย์ต้องแสดงออกมา ด้วยความประพัตในลักษณะต่างๆ กัน ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เป็นการขยายวงกว้างของปัญหาอย่างเห็นได้ชัดในยุคปัจจุบันนี้ เมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านี้การอาศัยอยู่ร่วมกันของมนุษย์จำเป็นจะต้องมีหลักป้องกันสถานะที่เกิดขึ้นกับตัวเองและสังคมการป้องกันตัวเองการป้องกันตัวเองและสังคมจากปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในสังคมของโลกปัจจุบันมนุษย์จำเป็นจะต้องมีขันติ^๒ อันหมายถึงความอดทน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับตัวของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มนุษย์จึงจะต้องมี การทำปัญหาในใจ การคิดคำนึง นึกถึง ใส่ใจและพิจารณา^๓ ในปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีขันติคืออดทนต่อสถานการณ์สังคมโลกปัจจุบัน

ขันติ หมายถึง ความอดทนต่อสภาพความเป็นไปในหลายสถานการณ์ เช่น ความหิว ความกระหาย ความเหนื่อย ความหนาว ความร้อน ความเจ็บปวด อันทุกขเวทนาที่เรียกได้ว่าเป็นสิ่งที่

^๑ จานง อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๓.

^๒ บุญมี แท่นแก้ว และคณะ, พุทธศาสน์ – ปรัชญา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕๒.

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๖๖๙ - ๖๗๐.

มีตามธรรมชาติ อันมนุษย์ไม่สามารถที่ไปเปลี่ยนแปลงธรรมชาติได้ จะต้องอาศัยความอดทนเมื่อประสบกับความเป็นธรรมชาติ และในส่วนหนึ่งความอดทนก็ต้องใช้ร่วมกับการกระทำของมนุษย์ได้ กระทำขึ้นด้วยดังบาลีว่า “ชนติ นาม อธิวาสนชนตียาย สมณนาโคโตภิกขุ ฯลฯ ภาททรกโต มนสโกโรติ ตโตฤตตรี อปรารภาเณนอายสมา ปุณฺณตฺเถโร วียาติ,^๔ ซึ่งถ้าภิกษุมีขันติขั้นนี้แล้ว แม้ว่าถูกคนอื่นด่าด้วยคำด่าฟัง ๑๐ อย่าง หรือถูกข่มเหงจิตใจ ก็คงดำรงใจของตนไว้ในฐานะที่ดีกว่าคนที่มาด่ารังแกตน โดยที่ท่านไม่ได้ทำความชั่ว”^๕ การที่มีขันติอยู่ตลอดย่อมจะทำให้บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการรักษาตนเองไม่ให้กระทำชั่ว เพราะอาศัยความอดทนเป็นที่ตั้ง ความเดือนร้อนทั้งกายและใจจึงไม่บังเกิดขึ้น ทั้งภายในและภายนอกของจิตของผู้ได้เจริญขันติเป็นแนวในการดำเนินชีวิตเป็นการปิดหนทางแห่งความชั่วอันหมายถึงทุกคติ แดนแห่งผลกระทบชั่ว เพราะขาดความฉลาดในการกระทำ กล่าวคือ บุคคลที่ทำตามอำนาจกิเลส เช่น ไปทำเพราะความโกรธ ความหลงและความโลภ เป็นอกุศลกรรม^๖ เพราะประกอบด้วยอกุศลเจตนา การในขาดความอดทนจึงเป็นสาเหตุให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจ ฉะนั้นการมีขันติเป็นแนวทางการปฏิบัติจึงเป็นประโยชน์และเป็นหนทางปิดอบายหนทางแห่งทุกคติ โดยอาศัยหลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิต

หลักขันติธรรมเป็นหลักคำสอนที่ปรากฏในพุทธศาสนา ด้วยอาศัยความอดทนเป็นการปฏิบัติ จึงจะนำมาซึ่งความสำเร็จ การบำเพ็ญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในแต่ละพระชาติ ก็ได้อาศัยขันติอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่รู้และไม่รู้ เพราะเมื่อเกิดขึ้นโดยปราศจากการรู้การเกิดขึ้นของขันติจึงไม่ปรากฏแก่จิตใจ การกำหนดรู้เท่าทันนั้นจึงจะรู้ว่าทุกกิจกรรมของชีวิตของพระปณฺณะผู้อดทนว่า “ปณฺณะเป็นชาวแคว้นสุนาปันตะมีอาชีพเป็นพ่อค้า ซึ่งมีฐานะดีพอสมควร ครั้นปณฺณะเดินทางไปเมืองสาวัตถีด้วยธุรกิจการค้า ในโอกาสนั้นได้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้าและได้ฟังธรรมะ เกิดความเลื่อมใสศรัทธาจึงทูลขออุปสมบทในพระพุทธศาสนา แต่ครั้นอุปสมบทแล้วการบำเพ็ญเพียรไม่ได้ผล ท่านคิดว่าหากจาริกไปทำความเพียรอยู่ทางแคว้นสุนาปันตะ อันเป็นภูมิลำเนาเดิมของท่านเองจะได้ผลดีกว่า ทั้งอาจเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศที่เมืองสาวัตถีที่ไม่เหมาะสมสำหรับท่านก็เป็นได้ ครั้นตัดสินใจเช่นนั้นแล้ว จึงได้ไปกราบทูลพระพุทธเจ้าตรัสถึงความอดทนของท่านปณฺณะ”^๗ ว่าความอดทนของปณฺณะจึงเป็นยอดของความอดทน ดังปรารภการทำคามเพียรจะต้องอาศัยความอดทนเป็นที่ตั้งอย่างไม่ย่อท้อแต่ประการใด การดำเนินชีวิตที่ปราศจากความอดทนก็จะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาในชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเช่นชีวิตครอบครัวที่ต้องประกอบ ส่วนต่างๆอย่างมากมาย การเกี่ยวเนื่องกับบุคคลอื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะนำหลักขันติใช้เพื่อการบริหารชีวิตของตนเองและสามารถที่จะเข้าใจตนเองและบุคคลอื่น พร้อมกันนั้นก็เป็นเครื่องป้องกันตนเองทั้งในชาตินี้และในชาติหน้า การเจริญขันติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ บุคคลที่มีขันติและยึดนำไปปฏิบัติจึงได้ชื่อผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

^๔ ปิ่น มุทุกัน,พ.อ. ,**มงคลชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์บุ๊ค, ๒๕๔๙), หน้า ๕๑๔.

^๕ อังโกสวตฺถ ๑๐ อย่าง คือ คำว่า แกเป็นโจร แกเป็นคนพาล แกเป็นคนหลง แกเป็นวัว แกเป็นลา แกเป็นอูฐ แกเป็นสัตว์นรก แกเป็นสัตว์เดรัจฉาน คนอย่างแกไม่มีหวังได้ไปสวรรค์ คนอย่างแกจะได้ไปทุกคติ.

^๖ บุญมี แท่นแก้ว,**ปรัชญาฝ่ายบุรพทิศ**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๕.

^๗ ปิ่น มุทุกัน,พ.อ. ,**มงคลชีวิต**, หน้า ๕๑๔ - ๕๑๘.

ขันติจึงเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิต ทั้งปกป้องตัวเองมิให้สร้างเวรภัยใดๆ และยังสามารถบังคับใจตัวเองไม่ให้ตกไปสู่อำนาจของกิเลส อันเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดความเสื่อมในชีวิต นำไปสู่อบายใน ตาบลดาดทอง ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ถือได้ว่ามีปัญหาการขาดหลักชั้นศีลธรรมซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาการทะเลาะวิวาท ไม่อดทนต่อการทำงาน ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น เพราะขาดความอดทนอดกลั้น ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มาในการดำเนินชีวิต ต้องเกิดความลำบากและประสบปัญหาอยู่ตลอดเวลา

ชาวตำบลดาดทอง อำเภอสรีธำชัญ จังหวัดอุดรธานี มี ๑๑ หมู่บ้านประชากรรวมทั้งสิ้น ๖,๐๒๐ คน ประกอบอาชีพ เกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง และรับข้าราชการ นับถือพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๙๕ มีวิถีชีวิตผูกพันกับประเพณี ฮีต (จารีต) จะมีประเพณีทำบุญทั้ง ๑๒ เดือน และยังมีงานบุญที่บุคคลจัดขึ้น เช่น บุญกฐิน แจกข้าว ทอดผ้าป่า แต่งาน เป็นต้น ในงานบุญ ต่าง ๆ นิยมจัดมหรสพสามสมโภช เกิดการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกัน มักเกิดขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นหรือแม้แต่ในกลุ่มวัยกลางคนที่ดื่มสุราเมรัยจนขาดสติ ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของคนในชุมชนตำบลดาดทอง ถ้ามองในมิติธรรมะจะพบว่าผู้ก่อปัญหาทะเลาะวิวาทจนบาดเจ็บหรือเสียชีวิตก็เพราะขาดขันติ ความอดทนต่อการว่าร้ายกันและกัน ขาดหลักชั้นศีลธรรมในการควบคุมจิตใจมิให้คิดร้ายต่อคนอื่นนั่นเอง

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสำคัญของหลักชั้นศีลธรรมว่าสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตอย่างไรนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังที่จะศึกษาหลักชั้นศีลธรรม ในทัศนะของพุทธศาสนาเถรวาทกับการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการดื่มสุรา อันเป็นสาเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทของชาวตำบลดาดทอง และนำผลจากการศึกษาวิจัยนี้ เป็นฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักชั้นศีลธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลดาดทอง อำเภอสรีธำชัญ จังหวัดอุดรธานี

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการปรับใช้หลักชั้นศีลธรรมในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลดาดทอง อำเภอสรีธำชัญ จังหวัดอุดรธานี

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ หลักชั้นศีลธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓.๒ สภาพการณ์และปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลดาดทอง อำเภอสรีธำชัญ จังหวัดอุดรธานี

๑.๓.๓ การปรับใช้หลักชั้นศีลธรรมในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลดาดทอง อำเภอสรีธำชัญ จังหวัดอุดรธานี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การปรับใช้หลักชั้นตรธรรมในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการทบทวนเอกสารจากพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในการใช้หลักชั้นตรธรรมในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรในการศึกษาวิจัย ได้แก่ โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ทั้งกลุ่มบรรพชิต ประชาชนทั่วไปและนักวิชาการ ได้มาโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ดังต่อไปนี้

๑) กลุ่มพระสงฆ์ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอศรีธาตุ รองเจ้าคณะอำเภอศรีธาตุ เจ้าคณะตำบลตาดทอง และเจ้าอาวาสวัดในเขตตำบลตาดทอง รวม ๕ รูป รวมทั้งสิ้น ๘ รูป

๒) กลุ่มข้าราชการครู ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ๒ ท่าน

๓) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ ท่าน กำนัน ๑ ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน ๓ ท่าน รวม ๕ ท่าน

๔) กลุ่มชาวบ้าน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลตาดทอง จำนวน ๑๒ คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น ๒๕ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ประชาชนในตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ชั้นตรธรรม หมายถึง ผู้มีชั้นดีในการดำเนินชีวิตจะประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี อดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อความตกร้า และอดทนต่อความเจ็บใจ ที่เกิดขึ้นมาในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นภยธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างขึ้น แม้กระทั่งอดทนต่อผลกระทบที่มีต่อสภาวะร่างกายและจิตใจของตัวเอง

สุรา หมายถึง วัตถุทั้งหลาย หรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ สามารถดื่มกินได้ ผู้ที่ดื่มกินแล้วเกิดความอึกเหิม หรือเกิดความกล้ามากขึ้น ทำให้เสียสติ ทำอะไรโดยไม่มีสติยั้งคิด

การดำเนินชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตนับว่าเพราะเป็นเรื่องใหญ่ เพราะจะต้องต่อสู้กับปัญหาน้อยใหญ่นานัปการ ทั้งปัญหาการครองชีพ ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง และปัญหาสุขภาพอนามัย ซึ่งแต่ละคนก็มีปัญหาที่แตกต่างกันไปคนละหลายปัญหา

ชาวตำบลตาตทอง หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้อาศัยอยู่ในตำบลตาตทองประกอบด้วย พระสงฆ์ ข้าราชการครู ผู้นำทางศิลปกรรม และผู้นำท้องถิ่น

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า ขั้นตอนธรรมแปลว่าความอดทนนี้จำเป็นจะต้องมีเข้ามารับช่วงอีกที เพราะในการบังคับจิตนั้นมันโกลาหลวุ่นวายมันเจ็บปวดมันต้องอดทน เพราะความเจ็บปวดเพราะความโกลาหลนั้นมันต้องอดทนที่ไม่มีการทนมันล้มละลายที่ตรงนั้นเองฉะนั้นต้องเอาความอดทนเข้ามารองรับไว้อีกทีหนึ่งจะต้องมีความหนักแน่นและอดทนมันจะได้ไม่โกลาหลมากมายฉะนั้นจะได้เป็นบ้าเพราะเราทำความหนักแน่นให้แก่จิต แปลว่าสงบระงับจิต ให้มันทนได้รอได้ คอยได้ เพราะในบรรดาความสำเร็จทั้งหลายนั้นมันไม่ได้มาทันอกทันใจ มันต้องการเวลาบางทีก็คอยได้เพราะในบรรดาความสำเร็จทั้งหลายนั้นมันไม่ได้มาทันอกทันใจ มันต้องการเวลาบางทีก็ต้องการเวลามากเสียด้วย ถ้าไม่ทนมันก็ล้มเหลวมันยังไม่ถึงเวลาที่จะได้ผล แล้วเราก็ไม่ทนมันก็เลิกกัน ฉะนั้นเราต้องทนได้รอคอยได้ด้วยสำหรับภิกษุในพุทธศาสนานั้นเขามีคำที่ไพเราะน่าฟังมากอยู่คำหนึ่งว่า “ประพฤติพรหมจรรย์ด้วยน้ำตา” หมายความว่า เป็นภิกษุเป็นบรรพชิตนี้มีสิกขาวิสัยที่เราต้องประพฤติปฏิบัตินี้มันฝืนความรู้สึกของเรา เราต้องทนจนน้ำตาไหลก็ไม่ยอมให้มันเสียไปในข้อปฏิบัติ ฉะนั้นความอดทนนี้ถ้าพูดให้ถูกแล้วมันอดทนต่อการบีบบังคับของกิเลส^๔

พระเทวิน เทวินโท ได้กล่าวหลักขั้นที่ว่า ขั้นตอนคือความอดทนกลั่นทนทานต่อสภาพบีบบังคับ หรือต่อความทุกข์เวทนาต่าง ๆ ได้ หมายถึง มีกำลังความอดทนต่อความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ความเจ็บกาย เจ็บใจ ความเดือดร้อนกายและใจได้อย่างสูงสุด โดยไม่มีความจำกัด ซึ่งความอดทนเหล่านี้ เกิดขึ้นได้จากการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนสามารถบังคับควบคุมไม่ให้อยากอาหาร ไม่ให้ง่วงนอน ของสวयงามให้เป็นของน่าเกลียด ก็สามารถทำได้ ความอดทนมี ๓ ประเภทคือ ๑) อดทนตรากตรำ เช่น การอดทนต่อความหนาว ร้อน ลม แดด อดทนต่อการกัดแห่งเหลือบยุ้ง และอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน การอดทนต่อการทำงานซ้ำ ๆ ทุกวัน การอดทนต่อการดำเนินชีวิตที่น่าเบื่อหน่าย ๒) อดทนต่อความลำบาก เช่น การอดทนต่อ ทุกข์เวทนา อันเกิดจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความทุกข์กายอันเกิดจากการบาดเจ็บ ซึ่งเป็นทุกข์ประจำสังขาร ๓) อดทนต่อการเจ็บใจ เช่นการอดทนต่ออารมณ์ต่าง ๆ ที่มาชวนใจ การอดทนต่อความหมิ่นประมาทเกิดจากการกระทำของคนอื่น การอดทนต่อความอดอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้แล้วไม่ได้ อดทนต่อความรู้สึกต่อปฏิกิริยาอาการที่ไม่ดีของร่างกาย ตลอดจนการควบคุมบังคับความรู้สึกต่าง ๆ ได้^๕

ชมรมกัลยาณธรรม ได้กล่าวถึงขั้นที่ว่า คือ การอดทนต่อบุคคลผู้ที่ทำอันตรายต่อวัตถุสิ่งของ ของตนให้พินาศไปโดยที่มิได้มีจิตขัดเคืองหรือประทุษร้ายหรือประทุษร้ายตอบเชื่อว่าขั้นดีบารมี การอดทนต่อบุคคล ผู้ที่ทำอันตรายอวัยวะน้อยใหญ่ของตนมีแขนมีขา ดวงตาเป็นต้น ให้พินาศ

^๔ พุทธทาสภิกขุ, **ฆราวาสธรรม**, (ไชยา : ธรรมทานมูลนิธิ, ๒๕๑๘), หน้า ๘๓.

^๕ พระเทวิน เทวินโท, **พุทธจริยศาสตร์**, (กรุงเทพ : ชมรมกัลยาณธรรม, ๒๕๕๓), หน้า ๑๙.

โดยไม่มีจิตขัดเคืองหรือประทุษร้ายตอบเหมือนขันติวาทีดาบส ถูกพระเจ้ากลาปุราชาทรงรับสั่งให้ เพชฌฆาตตัดหัวเป็นต้น ชื่อว่าขันติปรมัตถบารมี^{๑๐}

ปิ่น มุทุกันต์ พ.อ ได้กล่าวถึงหลักขันติในพุทธศาสนาเถรวาทลักษณะของความอดทน นั้น สามารถจำแนกออกได้เป็นดังต่อไปนี้ ๑ คือ ความอดทนต่อความลำบาก คือ ความลำบากที่ต้อง ประสพตามธรรมชาติซึ่งอาจมาจากสิ่งแวดล้อมเป็นต้น ๒.ความอดทนต่อทุกขเวทนาคือทุกข์ที่เกิด จากสังขารของเราเอง เช่นความไม่สบายกายเป็นต้น ๓.ความอดทนต่อความเจ็บใจ คือการที่คนอื่น ทำให้เราต้องผิดหวังหรือพูดจาให้เจ็บช้ำใจ ไม่ใช่อะไรที่หวังเป็นต้น ๔.ความอดทนต่ออำนาจกิเลส คือสิ่งยั่วยวนทั้งหลายถือเป็นกิเลสทั้งทางใจและทางกายอาทิ เช่น ความนึกโลภอยากได้ของเขาหรือ การพ่ายแพ้ต่ออำนาจเงินเป็นต้น วิธีทำให้มีความอดทน มีหิริโอตตปละ ๑.หิริได้แก่การมีความ ละอายแก่บาปการที่รู้ว่าเป็นบาปแล้วยังทำอีกก็ถือว่าไม่มีความละอายเลย ๒.โอตตปละได้แก่การมี ความเกรงกลัวในผลของบาปนั้นๆ^{๑๑}

สนอง วรอุโล ได้กล่าวถึงขันติ ว่าคืออดทน อดกลั้น คือโสรจจะ คือ เวลาใครเขาทำสิ่งที่ ขัดใจแล้วพยายามข่มไว้ อย่างเวลานั่งฝึกสมาธิ นั่งฝึกกรรมฐาน ปวดเมื่อยกันทุกคน ต้องใช้ขันติ นั่ง ฟังบรรยายไป เริ่มปวดเริ่มเมื่อย ขยับเขยื้อนนี้ต้องใช้ขันติทำอะไรต้องไม่ตามใจกิเลส ต้องใช้ขันติ อย่างมาก โดยมากผู้มีขันติน้อยเพราะสู้กับกิเลสไม่ไหว นั่ง นั่ง ไปมันง่วงนอน เลยนอนดีกว่านั่งๆไป มันปวดขา เลิกนั่งดีกว่า สวดมนต์ไปง่วงนอน ไปนอนดีกว่า เพราะไม่มีขันติ ขันติเป็นคุณธรรม ถ้าทำ ได้แล้วเป็นบารมี^{๑๒}

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้จัดทำคู่มือชื่อ “๓ เดือน ชาวพุทธ เข้าพรรษา โอกาสศึกษาปฏิบัติธรรม โอกาส ลดละ เลิก อบายมุข โอกาสงดเหล้าเข้าพรรษา” ได้กล่าว ว่า การจัดอันดับโลก ขององค์รอนามัยโลก พบว่าประเทศไทยมีปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็น อันดับ ๔๐ ของโลก โดยเฉพาะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดกลั่น สูงเป็นอันดับ ๕ ของโลก จำนวนเงิน ที่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คนไทยมากกว่าค่าก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิโดยปี ๒๕๔๘ ประมาณการ ว่าคนไทยดื่มแอลกอฮอล์ ถึง ๑๐,๐๐๐ ลิตร และจ่ายเงินเพื่อซื้อเหล้าถึง ๑๘๗,๐๐๐ล้านบาท (คำนวณ จากภาษีการผลิตสุราและเบียร์ของกรมสรรพสามิต) แนวโน้มอัตราการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปี ๒๕๓๒ อัตราการดื่มเฉลี่ย ๒๐.๒ ลิตรต่อคนต่อปี และปี ๒๕๔๖ มีอัตราการบริโภคเฉลี่ย ๕๘.๐ ลิตรต่อคนต่อปี เพิ่มเกือบ ๓ เท่าตัว^{๑๓}

พลภัทร์ โล่เสถียรกิจ ได้เสนอข้อเขียนในวารสารโรงพยาบาลสระแก้วราชนครินทร์ เรื่อง เล่าเรื่อง...เหล้า สรุปใจความสำคัญได้ว่า มนุษย์รู้จักการดื่มเหล้ามานานมากแล้วประมาณ ๗,๐๐๐ ปี รู้จักทำเหล้าด้วยการหมักผลไม้ เมล็ดพืชที่มีน้ำตาลกับยีสต์ ได้มีการพัฒนาโดยนำไปต้มและผสมสาร

^{๑๐} ชมรมกัลยาณธรรม ,**บารมีธรรมสู่ความสำเร็จ**, (กรุงเทพ : ขุนทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓๒ - ๓๓.

^{๑๑} ปิ่น มุทุกันต์,พ.อ., **มงคลชีวิต**,หน้า ๕๑๐

^{๑๒} สนอง วรอุไร, **อธิฐานบารมี**, (กรุงเทพมหานคร : ชมรมกัลยาณธรรม, ๒๕๕๐),หน้า ๑๔

^{๑๓} สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “๓ เดือน โอกาสงดเหล้าเข้าพรรษา”, ๒๕๕๐, หน้า ๑๒.

บางอย่าง (congener) เรียกวิธีการนี้ว่าการกลั่นเหล้าดังกล่าวนี้จึงสามารถแบ่งเหล้านั้นได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. เหล้าที่เกิดจากการหมัก ได้แก่ เปียร์ และไวน์ เป็นต้น

๒. เหล้าที่เกิดจากการกลั่น ได้แก่ วอดก้า รัม และวิสกี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเหล้า มีผลกระทบต่อร่างกาย ตั้งแต่ อวัยวะที่เริ่มนำเหล้าเข้าร่างกาย คือ ๑. ผลต่อระบบทางเดินอาหาร ๒. ผลต่อดับ ๓. หัวใจ ๔. ผลต่อสมรรถนะทางเพศ ๕. ผลต่อระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งไม่อาจนับรวมถึงผลกระทบต่อจิตใจ และสังคม ตลอดจนเหล้าทำให้เกิดโรคทางจิตเวช และโรคจิตที่เกิดจากเหล้า^{๑๔}

นอกจากนี้ยังกล่าวว่า จากรายงานการเคลื่อนไหวทางสังคม ในช่วงไตรมาส ๓ ปี ปัญหา การดื่มสุรามีแนวโน้มสูงขึ้น พ.ศ. ๒๕๔๙ (ก.ค.-ก.ย.) พบว่าเด็กและเยาวชนอายุ ๑๑-๑๔ ปี นิยมการ ดื่มสุราเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๐.๒ ๒๕๔๗ ๐.๗ ๒๕๔๙ ๑๕-๒๕ ปี จากร้อยละ ๒๓.๕ เป็นร้อยละ ๒๕.๗ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว ถือว่าเป็นภัยความมั่นคงของสังคมในระยะยาว

บุญเสริม หุตะแพทย์ ได้เสนอเรื่อง ผลกระทบของสุราในฐานะปัจจัยร่วมการเกิดปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว สรุปใจความสำคัญได้ว่า วัยรุ่นไทย ๑ ใน ๔ ต้องเผชิญหน้า หรือเคยเห็นการ ดื่มแอลกอฮอล์จนเมาของสมาชิกในครอบครัว และส่วนใหญ่มีประสบการณ์นี้ ก่อนอายุ ๑๘ ปี สภาพ เช่นนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวัยรุ่นในหลายด้าน ทั้งกระทบกระเทือนร่างกายและจิตใจ รวมทั้งเกิด ปัญหาด้านพฤติกรรม เพราะขาดต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต และมีแนวโน้มที่จะถูกลงโทษร่างกาย อย่างรุนแรง โดยเฉพาะ เวลาที่ พ่อ แม่เมาจนขาดสติ พฤติกรรมดังกล่าวจะถูกดูดซับความรุนแรงไว้ ในบุคลิกภาพของตนเอง เมื่อมีวัยสูงขึ้นก็จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงอย่างที่เขาได้เคยเห็นมาก่อน และ เกิดเป็นเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ วนเวียนเป็นวัฏจักร

นอกจากนี้ การดื่มเหล้า เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ไม่เฉพาะการเกิด ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แต่ครอบครัวยังได้รับผลกระทบนั้นจากปัญหาการดื่มสุราเช่น การไป ดื่มสุราในสถานที่อื่น ได้รับอุบัติเหตุ สมาชิกในครอบครัวต้องแบกรับภาระนั้น หรือการมีเพศสัมพันธ์ กับหญิงอื่นที่มีเชื้อ HIV ก็อาจเป็นสาเหตุนำมาแพร่เชื้อต่อภรรยา นำไปสู่ปัญหาการหย่าร้าง^{๑๕}

พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตโต) ได้เสนอข้อเขียนหนังสือเรื่อง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ สรุป ใจความสำคัญได้ว่า เหล้า ๑ ขวดกับกล้วย ๑ หม้อ มองได้ว่ามูลค่าในทางตลาดซื้อขายเท่ากันจริง แต่มูลค่าทางเศรษฐกิจไม่เท่ากันถ้าพิจารณาถึงลงไปจะมองเห็นว่า สุรา ๑ ขวดนั้น มีมูลค่าทาง เศรษฐกิจมากมาย คือ

๑. ผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่มาจากการเสียคุณภาพชีวิต สุราอาจจะ ทำลายสุขภาพและทำให้ต้องเสียเงินรักษาสุขภาพของคนนั้น จะต้องสิ้นเปลืองอีกเท่าไร ซึ่งเป็นความ สูญเสียในด้านคุณภาพชีวิต แต่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจด้วย

^{๑๔} พลภัทร์ โล่เสถียรกิจ, **เล่าเรื่อง...เหล้า**, วารสารโรงพยาบาลสระแก้วราชชนรินทร์. กรมสุขภาพจิต ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๖ (ต.ค.-มี.ค. ๒๕๔๗), หน้า ๑๙-๒๓.

^{๑๕} บุญเสริม หุตะแพทย์, **ผลกระทบของสุราในฐานะปัจจัยร่วมการเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว**, (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑-๑๕.

๒. ผลเสียหายต่อสภาพแวดล้อม โรงงานสุราทำให้เกิดควันที่กลิ่นเหม็น เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แล้วมูลค่าความเสียหายทางธรรมชาตินี้กลับมีผลกระทบเศรษฐกิจอีก ในการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม

๓. ผลเสียหายต่อผู้ดื่มสุรา ผู้ดื่มสุราจนมีเมามาแล้วขับรถอาจประสบอุบัติเหตุได้ย่อมเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจและต่อสุขภาพอนามัย

๔. ผลเสียหายในทางสังคม ผู้ที่ดื่มสุราอาจก่อคดีอาชญากรรม ซึ่งคิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกเช่นกัน

๕. ผลเสียหายทางประสิทธิภาพในการทำงาน เหล้า ๑ ขวด อาจทำให้คนเมามายเสียสติ เสียประสิทธิภาพในการทำงาน ย่อมกระทบต่อผลผลิตที่มีจำนวนลดลงและด้อยคุณภาพ^{๑๖}

วิชัย โปษยะจินดา ได้จัดทำคู่มือเอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการควบคุมการดื่มสุรา เพื่อลดอุบัติเหตุการจราจร สถานะภาพปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราและแนวทางการแก้สถานการณ์บริการของรัฐในประเทศไทย สรุปใจความสำคัญได้ว่า สาเหตุการตายอันดับ ๑ ของอุบัติเหตุจราจรเกิดจากคนเมาแล้วขับ ในภาวะปกติ ร้อยละ ๒๖ และเพิ่มเป็น ร้อยละ ๖๐-๖๕ ในช่วงเทศกาล

จากสถิติอุบัติเหตุจราจรทางบกที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล(สำนักควบคุมโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค) บ่งชี้ว่าผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางบกปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เฉลี่ย ๙๖๘,๙๕๐ ราย คิดเป็นมูลค่าวัสดุสำหรับรักษาพยาบาล ๘๕,๘๕๖ ล้านบาท และจะเพิ่มเป็น ๓ เท่าสำหรับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจมหาศาล หากรวมเข้ากับ ความสูญเสียอื่น ๆ อันเกิดจากสุรา เช่น โรคตับ และความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น ตัวเลขความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากสุราจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นแสนล้านต่อปี^{๑๗}

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหารุ่งโรจน์ ธรรมภุมมธัมม (ศิริพันธ์) ได้กล่าวถึงหลักขันติในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ว่าขันติ คือ ความอดทน อดกลั้น รู้จักข่มใจตนไม่หือแทะ หน้อยหน่ายกับอุปสรรคต่างๆ ที่มากระทบทั้งทั้งการปฏิบัติกิจหน้าที่ของตน มีสติคอยควบคุมจิตใจคงที่อยู่ตามปกติ ไม่ให้กำเริบอ่อนไหวเมื่อประเชิญกับปัญหา แม้จะหนักหนาใดก็ต้องอดทนเพื่อให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีหลักธรรมข้อนี้เป็นการแสดงออกถึงความเข้มแข็งกล้าหาญและอดทนต่อทุกสถานการณ์^{๑๘}

ไสว บุญขวัญ ได้แกถึงขันติในงานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของก้านันและผู้ใหญ่บ้านอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์” ว่า ขันติ คือความอดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อย

^{๑๖} พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๔ (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๑), หน้า ๑๖-๒๑.

^{๑๗} วิชัย โปษยะจินดา, การควบคุมการดื่มสุราเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจร สถานะภาพปัญหาอุบัติเหตุจากการดื่มสุราและแนวทางการแก้สถานการณ์บริการของรัฐในประเทศไทย, (นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการควบคุมการดื่มสุราเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐-๑๕.

^{๑๘} พระมหารุ่งโรจน์ ธรรมภุมมธัมม (ศิริพันธ์), “การศึกษาวิเคราะห์หลักภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ,ปริญญาพุทธศาสนตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๓๐

ยาก ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกยั่ว ถูกหยันด้วยถ้อยคำเสียดสีถากถางอย่างไรก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกรณียกิจที่บำเพ็ญโดยธรรม^{๑๙}

สุรพงษ์ จันลี้ม ได้กล่าวถึงหลักขันติในงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาคุณธรรมจากชาดกตามที่ปรากฏในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๔ “ว่า ขันติ คือ ความอดทน อดกลั้นทนทาน อาจจัดได้เป็น ๓ อย่าง ได้แก่ การอดทนต่ออารมณ์ทั้งฝ่ายที่น่าปรารถนา และไม่ปรารถนา อันตนจะต้องประสพเกี่ยวข้องอยู่ในชีวิตประจำวัน^{๒๐}

ไพลิน องค์กรสุวรรณ ได้กล่าวถึงขันติในงานวิจัย เรื่องการศึกษาวิเคราะห์การสร้างบารมีของพระนางพิมพาที่ปรากฏในชาดกว่าขันติ คือ ความอดทนอันนี้ พุทฺธกาโร มีอุปการะมากแก่กิจการทั้งปวง ไม่เลือกว่าคติโลก หรือคติธรรม ต้องพึงขันติ ผู้จะประกอบกรทำมาหากินเลี้ยงชีพ ก็ต้องอาศัยขันติความอดทน ไม่เห็นแก่หนาวและร้อนจนเกินไป กิจจะการงานนั้นๆ ก็สำเร็จตามประสงค์ แม้ผู้จะปฏิบัติทางฝ่ายคติโลกคติธรรม ถ้ามีขันติตั้งหน้าแล้ว ก็อาจจะให้ความประสงค์นั้นๆ สำเร็จได้ทุกประการ ถึงองค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อสมัยที่ยังก่อสร้างพระบารมีอยู่ ก็ได้ทรงบำเพ็ญขันติบารมีทุกภพทุกชาติ จนเต็มรอบครั้นมาถึงปัจจุฉินชาติ พระองค์เสด็จออกบำเพ็ญพรตทรงประกอบความเพียร ก็ทรงมั่นในขันติความอดทน ไม่เห็นแก่หนาวหรือร้อน ไม่เห็นแก่ความอยากความหิว อดทนต่อทุกข์ อดทนต่อเหตุแห่งทุกข์จนได้สำเร็จเป็นสยัมภูภาพพุทธวิสัย ก็ต้องอาศัยขันติความอดทนเป็นผู้อุปการ ครั้นพระองค์ได้ตรัสรู้แล้วเที่ยวประกาศพระพุทธศาสนา ไม่เห็นแก่ความลำบากยากแค้น ก็สำเร็จด้วยขันติความอดทนทั้งสิ้น เพราะขันติบารมีพระองค์ได้ทรงสร้างสมมานับด้วยโกฏิแห่งกัลป์เป็นอันมากครั้นพระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว ก็ทรงนำเอาขันติที่มีบริบูรณ์ในพระองค์นั้นแหละมาแจกแก่พุทธบริษัท ผู้รับแจกก็คือผู้ปฏิบัติตาม และพากันได้สำเร็จมรรคผลนิพพานขันติธรรมทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้^{๒๑}

พระมหาสารวย ญาณสวโร ได้ให้กล่าวว่า ความหมายของสุราเมรัยและของเมา โดยทั่วไป หมายถึง ของเมาทุกชนิด น้ำเมากลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ตลอดถึงสิ่งเสพติดทุกชนิดใช้การเสพโดยการดื่มกิน ที่มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยปัจจุบันในทางตรงกันข้าม เมื่อกล่าวถึงประโยชน์สุราหรือสิ่งเสพติดนั้น อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ หรือปรุงอาหารเพื่อชูรสด้วย ดังที่จะเห็นได้จากความหมายในมงคลสูตรว่า “การสำรวม

^{๑๙} ไสว บุญขวัญ, “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของก้านันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์”, **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๑

^{๒๐} สุรพงษ์ จันลี้ม, “ศึกษาคุณธรรมจากชาดกตามที่ปรากฏในสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๔”, **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๓๗ หน้า ๖๖

^{๒๑} ไพลิน องค์กรสุวรรณ, “การศึกษาวิเคราะห์การสร้างบารมีของพระนางพิมพาที่ปรากฏในชาดกว่า”, **ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖ หน้า ๑๘๒.

จากการดื่มน้ำเมาเป็นมงคล” หมายถึง การให้มีความระมัดระวังมีความรอบคอบ พิจารณาสິงนั้นก่อนแล้วจึงบริโภค หรือใช้ให้ถูกวิธี^{๒๒}

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาต สถาปัตตานนท์ และคณะ ได้เสนองานวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนทางสังคมด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: ผลการประเมินปีพุทธศักราช ๒๕๔๘-๒๕๔๙”^{๒๓} สรุปใจความจากผลการวิจัย ได้ดังนี้

ด้านกระบวนการเชิงนโยบาย พบว่า เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เห็นได้จากความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายต่างๆ เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับช่วงเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหน่วยราชการ โรงพยาบาล และสถานเอนกมัย การสร้างพื้นที่ปลอดเหล้า ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจับกุมและลงโทษบุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกินขนาดที่กฎหมายกำหนด

ด้านกระบวนการเชิงการรณรงค์ เป็นไปในทิศทางที่ดี การดำเนินการที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและองค์กรอิสระ ได้ส่งผลให้เกิดกิจกรรมต่างๆ เช่น เทศกาลเข้าพรรษา เทศกาลออกพรรษา เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ ให้มีการลด การละ การเลิกสุรา ทำกันทุกหน่วยงานรณรงค์ให้เลิกดื่มสุรา สร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นโดยมุ่งที่กลุ่มเยาวชน ผลที่ได้จากกระบวนการนี้ มีประสิทธิภาพดีขึ้น และสร้างค่านิยมใหม่ๆ ให้กับเยาวชนห่างไกลจากการดื่มสุรา มีคำขวัญของวัยรุ่นว่า “เยาวชนรุ่นใหม่ต้องห่างไกลยาเสพติด”

ผลเชิงการขยายข้อมูลด้านการควบคุม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เห็นได้ว่าการนำเสนอกิจกรรมรณรงค์วางแผน นโยบาย และมาตรการต่างๆ มีความเป็นไปในลักษณะที่สนับสนุนการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับสูง

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการต่างๆ เห็นได้ว่ายอดการขายแอลกอฮอล์มีสัดส่วนลดลง และพบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการรณรงค์ตามโครงการต่างๆ

ทิศทางในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในอนาคตควรกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ในการดำเนินงานให้ชัดเจน เช่น การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดหลักการในการรณรงค์ช่องทางในการรณรงค์ ช่วงเวลาในการรณรงค์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรพัฒนาทางด้านองค์ความรู้ การปรับกลไกภายในองค์กร และการพัฒนาภาคีพันธมิตรให้มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการรณรงค์มากขึ้น

^{๒๒} พระมหาสำรวย ญาณส่วโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่องละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๔๒), หน้า ๑๔ - ๑๕

^{๒๓} รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชาต สถาปัตตานนท์ และคณะ, “การขับเคลื่อนทางสังคมด้านการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”, ผลการประเมินปี ๒๕๔๘-๒๕๔๙, (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๙

กนิษฐา ไทยกกล้า ได้เสนอรายงานการวิจัยในเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่จำหน่าย และพฤติกรรมการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค”^{๒๔} พบว่าจุดจำหน่ายเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ทั้งหมดมี ๑,๐๘๓ แห่ง การกระจายตัวแบบเกาะกลุ่ม(Clustered Distribution) โดยแยกประเภทสถานบันเทิง ร้านคาราโอเกะ ร้านสะดวกซื้อ ร้านผับ และบาร์ ร้านอาหาร และเครื่องตี ร้านขายของชำและค้าปลีก ทั้งหมดนี้มีการลดส่วนราคาเครื่องตีแอลกอฮอล์ มีแถบของที่ระลึกที่มีตราสินค้า มีวิธีการส่งเสริมการขายการตลาดต่างๆ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากการห้ามโฆษณาเครื่องตีแอลกอฮอล์เท่าไร

การตีเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ ในเพศชายเริ่มตีในช่วงอายุที่น้อยกว่าเพศหญิง การตีของเพศชายและเพศหญิงมีส่วนการตีที่ใกล้เคียงกัน คือมากกว่าร้อยละ ๗๐.๐๐ % ถึงแม้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคม การเมือง กฎหมาย การห้ามโฆษณา ห้ามจำหน่ายสุราในศาสนสถาน การรณรงค์ลดเหล้าในช่วงเทศกาลต่างๆ แล้วก็ตาม วัฒนธรรมเชื่อ และวิถีชีวิตของเมืองที่สืบทอดกันมา เช่นเชื่อว่ากินลาบกับเหล้าจะมีสรรพคุณพิเศษเป็นยาชูกำลัง ค่านิยมการตีสุราในหมู่วงญาติเพื่อนฝูง การสังสรรค์ทั้งงานบุญ งานตาย ในช่วงเทศกาลต่างๆ ยังคงมีอยู่ และจำนวนนักดื่มรายใหม่เพิ่มขึ้น มีแนวโน้มนักดื่มเริ่มตั้งแต่อายุน้อยลง ดังนั้นการรณรงค์ให้จำหน่ายในช่วงเวลาที่อนุญาต การลดจำนวนสถานที่จำหน่ายลง รวมถึงการออกมาตรการเกี่ยวกับการห้ามติดป้ายโฆษณาตามท้องถนนในชุมชน เพื่อให้เข้าถึงได้ยากขึ้นน่าจะเป็นแนวทางการลดปริมาณการตี หรือลดจำนวนนักดื่มรายใหม่ลงได้

นายอนุสรณ์ บัวทอง ศึกษาในงานวิจัยเรื่อง “สังคม วัฒนธรรมกับการบริโภคเครื่องตีแอลกอฮอล์ ในหญิงวัยแรงงาน” ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การที่ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรกรรมจากการผลิตเพื่อยังชีพไปเป็นระบบการผลิตเพื่อการค้า การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการประกอบพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมดั้งเดิมมาเป็นระบบให้คุณค่ากับการจัดเลี้ยงที่มีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบ ส่งผลให้มีการบริโภคเครื่องตีแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้หญิงในหมู่บ้านมากขึ้น โดยเฉพาะหญิงวัยแรงงาน

การศึกษานี้พบว่า หญิงวัยแรงงานมีค่านิยมในการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มากขึ้นหลังจากเลิกงานประจำ เป็นการชักชวนกันตีในกลุ่มเพื่อนๆ หรือ ตีเองในบ้านพร้อมกับการร้องเพลงจากเครื่องเล่นวีซีดีคาราโอเกะ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง ประกอบกับหมู่บ้านมีการจัดงานต่างๆ บ่อยขึ้น โดยเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เหล้า รองลงมาคือ เบียร์ สาเหตุที่นำไปสู่การตี คือ ถูกชักชวนโดยสามี และเพื่อน มีบุคคลในครอบครัวตีอยู่แล้วอยากลอง และจากความเครียด หญิงวัยแรงงานส่วนมากจะตีแอลกอฮอล์หลังจากแต่งงานแล้ว เพราะเป็นการเข้าสังคม มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมในหมู่บ้านมากขึ้นตามบทบาทหน้าที่ที่มีในชุมชน และ จะกลับบ้านเมื่อถึงเวลาอันสมควรเนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว ผลกระทบจากการตีแอลกอฮอล์ที่อาจเกิดขึ้นคือ ปัญหาความหวาดระแวง และการหึงหวงจากคู่สมรส

^{๒๔} กนิษฐา ไทยกกล้า, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่จำหน่าย และพฤติกรรมการตีแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค”, (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข(สวรส.)และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.), ๒๕๕๐)

การเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของหมู่บ้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงวัยแรงงาน ดังนั้น การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุ และลักษณะการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงมีความจำเป็นเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๒๕}

สรุปได้ว่า ชันติ เป็นหลักธรรมสำคัญที่ทำให้บุคคลละเว้นจากความชั่ว ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีความสำรวมกาย วาจา และใจ นอกจากนี้ขันติธรรมเป็นหลักธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตจะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ความอดทน อดกลั้น ในสภาวะที่เกิดขึ้นทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง และต้องมีความอดทน ต่อสภาพของธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การดำเนินชีวิตจะต้องอาศัยความอดทน อดกลั้น ทั้งในด้านกาย และจิตใจ อันเป็นสาเหตุให้ปัญหาเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมที่จะนำไปให้เกิดความเดือดร้อน สร้างความลำบากแก่การดำเนินชีวิต ฉะนั้นหลักขันติที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงหมายถึงความอดทน อดกลั้น ทั้งในด้านของกายและจิตใจ และตามธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา

การดื่มสุรามีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพร่างกายของบุคคล และมีผลกระทบต่อระบบของสังคมตั้งแต่ครอบครัว สังคมรอบข้าง ตลอดจนสังคมใหญ่ระดับประเทศ ผลจากการดื่มสุรานี้ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายที่จะช่วยกันประคับประคองให้บุคคลผู้ดื่มสุราลด ละ เลิก จากการดื่มสุราได้ โดยอาศัยหลักการและวิธีการในทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือช่วยเชื่อมประสาน เพื่อพัฒนาคน พัฒนาชาติให้เป็นสังคมคุณภาพตามหลักพุทธธรรมและผู้วิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาวิเคราะห์ในบทต่อไป

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (QUATITATIVE RESEALCH) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารและการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบเนื้อหา วิเคราะห์โดยมีครั้นตอนในการดำเนินตามลำดับ ได้แก่

๑.๗.๑ ขั้รวบรวมข้อมูล

เป็นการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้

๑) แหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (PRIMARZ SOURCES) ได้แก่ พระไตรปิฎก

๒) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (SECONDARY SOURCES) ได้แก่ ตำราทางวิชาการ งานวิจัย เอกสารหนังสือต่างๆที่นักวิชาการรวบรวมเรียบเรียงและประพันธ์ขึ้นมา

๑.๗.๒ ขั้จัดเก็บข้อมูล

ข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลักที่มีความสำคัญต่อการศึกษานี้เป็นการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (PERSONAT INTERVIEW) กลุ่มเป้าหมายได้แก่ชาวดำบลตลาดทองที่เกี่ยวข้องทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึกเครื่องบันทึกเสียง

^{๒๕} อนุสรณ์ บัวทอง , “สังคม วัฒนธรรมกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในหญิงวัยแรงงาน ”, วิทยานิพนธ์สาธาณณสุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๘

๑.๗.๓ ขั้่นนำมาแสดงผล

โดยนำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา(DESCRIPTIVE METNOD) ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลการวิเคราะห์ แล้วก็นำมาทำการสรุปผลนำเสนอผลการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในกรณีที่เหมาะสมจะได้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบถึงแนวคิดเกี่ยวกับหลักชั้นตติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงสภาพการณ์และปัญหาการดื่มสุราของชาวตำบลตาตทอง อำเภอสรีธาด์ จังหวัดอุดรธานี

๑.๘.๓ ทำให้ได้แนวทางการปรับใช้หลักชั้นตติธรรมในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชาวบ้านในตำบลตาตทอง อำเภอสรีธาด์ จังหวัดอุดรธานี